

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์   การพัฒนาเครือข่ายกลุ่มอาชีพของกลุ่มเกษตรกร
ตำบลสันทราย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน   นางสาวสุวรรณา บัวพันธ์

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาวิชารส่งเสริมการเกษตร

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อวรณ์ โอภาสพัฒนกิจ	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วราภร คุณาพร	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ประหยัด สายวิเชียร	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดุษฎี ณ ลำปาง	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่องการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มอาชีพของกลุ่มเกษตรกร ตำบลสันทราย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มอาชีพของกลุ่มเกษตรกร เรื่องที่จำเป็น ปัจจัยที่เอื้อ และข้อจำกัดที่มีผลต่อการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มอาชีพของกลุ่มเกษตรกร การวิจัยนี้ประยุกต์กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เริ่มจากขั้นเตรียมการวิจัย คือ ศึกษาชุมชนสันทราย พิจารณาเลือกประเด็นวิจัย หาผู้สนใจร่วม และหาผู้ร่วมทีมวิจัย ขั้นต่อมา คือ ขั้นดำเนินการวิจัย เริ่มจากเก็บข้อมูลพื้นฐานของชุมชนโดยการสัมภาษณ์ ประชุมกลุ่มย่อยหาสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหา จัดการประชุมในระดับหมู่บ้าน 11 หมู่บ้านเพื่อหาทิศทางความต้องการของชุมชน จัดกิจกรรมการศึกษาดูงาน ประชุมตัวแทนกลุ่มเกษตรกรเพื่อจัดตั้งเครือข่าย ประชุมติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์เครือข่ายกลุ่มเกษตรกร แล้วจึงรวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์โดยเกษตรกรร่วมตรวจสอบข้อมูล ทั้งนี้ทีมวิจัยได้ติดตามบันทึกกระบวนการทุกขั้นตอน

การวิจัยครั้งนี้ค้นพบแนวทางการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มอาชีพของกลุ่มเกษตรกรตำบลสันทราย ดังนี้ เรื่องที่จำเป็น การพัฒนาเครือข่ายได้แก่ 1) การได้รับการเสริมพลังจากองค์กรภายนอกชุมชน 2) การกระตุ้นประสานจากวิทยากรภายนอกชุมชนในการจัดกิจกรรม ปรับฐานความคิดและเพิ่มทักษะ 3) แนวความคิดของผู้นำกลุ่มต่อกระบวนการมีส่วนร่วม 4) แนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรในแต่ละหมู่บ้าน 5) รูปแบบการถ่ายทอดแนวคิดและวิธีการ 6) การจัดตั้งองค์กรเครือข่ายระดับหมู่บ้าน นอกจากนี้ ปัจจัย ที่เอื้อต่อการพัฒนาศูนย์เครือข่ายได้แก่ 1) กลไกและโครงสร้างเดิมของสังคมที่มีอยู่ 2) มีการรวมกลุ่มเกษตรกรในชุมชน อย่างไรก็ตามพบว่าข้อจำกัดในการพัฒนาเครือข่าย คือ 1) ชุมชนตำบลสันทรายยังขาดผู้นำที่เสียสละอย่างแท้จริง 2) ผู้นำหมู่บ้านบางคนมีอิทธิพลต่อชาวบ้านมากเกินไป 3) จุดอ่อนของโครงสร้างศูนย์เครือข่ายคือ

ประธานศูนย์เครือข่ายขาดแนวคิดต่อกระบวนการมีส่วนร่วม คณะกรรมการกลางบางคนไม่ได้
สมัครใจเข้ามาทำงานอย่างแท้จริงและขาดทักษะในการบริหารจัดการ 4) การไม่ได้รับความร่วมมือ
จากผู้ใหญ่บ้านบางหมู่บ้าน

ผลการวิจัยเชิงพัฒนาได้แก่ การเกิดขึ้นของศูนย์เครือข่ายกลุ่มอาชีพเกษตรกร ตำบลสัน
ทรายส่งผลให้มีการ พัฒนาในตำบลสันทราย หลายด้านคือ 1) การพัฒนาผู้นำเดิม/เกิดผู้นำใหม่ 2)
พัฒนากลุ่มเกษตรกร 3) พัฒนาการติดต่อสื่อสาร 4) พัฒนาการประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน
ราชการ/เอกชน 5) ความตื่นตัวความร่วมมือและสามัคคีในชุมชนและหน่วยงานภายนอกชุมชน 6)
เกิดโครงการ 2 โครงการ ซึ่งทำให้เกษตรกรในตำบลสันทรายมีอาชีพเสริม และมีรายได้เพิ่มขึ้นจาก
เดิม แต่สิ่งสำคัญที่สุดคือ เกษตรกรเกิดแนวคิด ทักษะการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ไข
ปัญหาส่งผลให้เกิดแนวคิดในการพึ่งตนเอง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาอย่างยั่งยืนของชุม
ชนชนบท

Thesis Title	Occupational Network of Farmer Groups in San Sai Sub-district, Saraphi District, Chiang Mai Province		
Author	Miss Suwanna Buaphan		
M.S. (Agriculture)	Agricultural Extension		
Examining Committee:			
	Asst. Prof. Dr. Avorn	Opatpatanakit	Chairman
	Asst. Prof. Warapa	Kunaporn	Member
	Assoc. Prof. Prayad	Saiwichian	Member
	Asst. Prof. Dusdee	Nalampang	Member

Abstract

The objectives of this research were to find out of farmer groups occupation network, necessary condition, factor and limitation that effect such network development. This research applied Participatory Action Research (PAR). The preparation phase starts from Community diagnosis, identify research topic, search for more stakeholder and voluntary research team member. The research process was further undertaken in order to collect more related information, identify problem; root causes; and how to solve problem, community needs of 11 villages, sharing with experienced farmer's network, forming network, and evaluation and monitoring. It is important to note that process document was done throughtout the research process. Then research team participatory analysed and synthesized information.

New knowledge developed was alternative process to develop agriculture occupation network. Necessary conditions are as follow : (1) empowerment by external organizations, (2) facilitation by external facilitators as to develop concept and skills, (3) participation concept of group leaders, (4) participation concept of group members, (5) approached to disseminate concepts and process, and (6) network of farmer group at the village level. Furthurmore, supporting factors include existing community mechanism as well as structure and farmer's groups. However, such limitations as (1) lack of genuine voluntary leaders, (2) high domination of a few leaders, (3) threats include domination concept hold by network leader and network committee lack of managerial skill, and (4) pseudo participation of a few village heads.

Developmental output are as follows: (1) improved existing leaders and new leader, (2) improved farmer's groups, (3) improved communication among stakeholder, (4) collaboration among community GO and NGO, (5) participation of community and wider society, (6) two agricultural project were implemented which later contributed to increase farmer income. The most important output was that farmers have developed their participation concept and skill to solve their problems as to be more self – reliance and sustainability.